

PAIR

Physical Activity after hip or knee Replacement

ØVELSES PROGRAM RETNINGSLINJER for deg med hofteprotese

Laura Bragonzoni - Erika Pinelli -
Giuseppe Barone -
Giuseppe Audino - Raffaele Zinno

ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITÀ DI BOLOGNA
DIPARTIMENTO DI
SCIENZE PER LA QUALITÀ DELLA VITA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AUTHORS

LAURA BRAGONZONI

She is Junior assistant professor at the Department for Life Quality Studies at the Alma Mater Studiorum University of Bologna, in the Scientific Disciplinary Sector M-EDF / 01 (Methods and teaching of motor activities). Phd in disciplines of physical activities and sports University of Bologna. Teacher of evaluation kinesiological, human kinesiology, Theory and Methodology of Human Motion at the Sciences and Techniques of Preventive and Adapted Physical Activities school and Orthopaedic Technicians school– University of Bologna. She is professor member of PhD Science and Culture of Well-being and Lifestyles. Her research mainly focuses on evaluation of joint kinematic by inertial sensors, motor capture and RSA, promotion physical activity for healthy lifestyles.

ERIKA PINELLI

Bachelor's Degree in Science of Physical Activity and Sport at the University of Palermo. Master's Degree in Sciences and Techniques of Preventive and Adapted Motor Activity at the University of Bologna. Research focuses on the assessment of joints kinematics, motion capture, promotion physical activity for healthy lifestyles. Assistant supervisor of different master's degree thesis in Sciences and Techniques of Preventive and Adapted Motor Activity. Currently, She is a Ph.D. student in Science and Culture of Well-being and Lifestyle in the University of Bologna. She deals with physical activity adapted to chronic diseases. She is an instructor of postural training, pilates, and functional training.

GIUSEPPE BARONE

Bachelor's Degree in Science of Physical Activity and Sport at the University of Palermo. Master Degree in Sciences and Techniques of Preventive and Adapted Motor Activity at the University of Bologna with the thesis: "Effectiveness of proprioceptive training in patient with cerebellar ataxia after traumatic brain injury, through Delos Postural Proprioceptive System". His research focuses on evaluation of proprioception, motion capture, promotion physical activity for healthy lifestyles. Assistant supervisor of different master's degree thesis in Sciences and Techniques of Preventive and Adapted Motor Activity. Co-author and speaker at national and international conferences. Currently, he is a Ph.D. student in Science and Culture of Well-being and Lifestyle in the Department of Life Quality Studies of the University of Bologna.

GIUSEPPE AUDINO

Bachelor's Degree in Physical Activity and Sport Sciences at the University of Palermo. Master's Degree in Sciences and Techniques of Preventive and Adapted Motor Activity at the University of Bologna. He deals with physical activity adapted to chronic pathologies, personal training, post-injury training and training for paramorphisms and dysmorphisms. He is a trainer in the weight room and an instructor of postural gymnastics and functional training. Research has focused on promoting and delivering adapted physical activity to people with osteoporosis and promoting physical activity for healthy lifestyles. He is currently a research fellow at the Department of Sciences for the Quality of Life of the University of Bologna.

RAFFAELE ZINNO

Bachelor's Degree in Science of Physical Activity and Sport at the University of Bologna with the thesis: "Nutrition and supplementation to improve the performance and physical well-being of football players". Master's Degree in Sciences and Techniques of Preventive and Adapted Motor Activity at the University of Bologna with the thesis: "Kinematics assessment of total knee arthroplasty "posterior stabilized" during a lunge using the dynamic RSA technique". Currently, he is a PhD student in Science and Culture of Well-being and Lifestyle in the Department of Life Quality Studies of the University of Bologna. His research focuses on assessment of joints kinematics, motion capture, promotion physical activity for healthy lifestyles. Speaker at national and international conferences.

ACKNOWLEDGMENT

- Pasqualino Maietta Latessa, Department of life style studies, University of Bologna, Italy
- Francesco Benvenuti, Department of life style studies, University of Bologna, Italy
- Dante Dallari, Rizzoli Orthopaedic Institute, Bologna, Italy
- Alessandro Mazzotta, Rizzoli Orthopaedic Institute, Bologna, Italy
- "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy, Bucharest, Romania
- Department of Orthopedics, University of Groningen, University Medical Center Groningen, Netherlands.
- Norwegian University of Science and Technology, Norvegia
- Medea, Firenze, Italy
- Know and Can Association, Sofia, Bulgaria

INNHold

PAIR PROSJEKTET.....	01
INNLEDNING.....	03
RETNINGSLINJER.....	04
BESKRIVELSE AV ØVELSER.....	05
INDELING AV TRENINGSFASER.....	07
OPPVARMING.....	08
BALANSE.....	20
UTHOLDENHET.....	26
STYRKE UNDERKROPP.....	30
STYRKE OVERKROPP.....	40
AVSLUTNING.....	46
EKSEMPEL PÅ PROGRAM.....	54

PAIR PROSJEKTET

PAIR Prosjektet utvikler og promoterer fysisk aktivitet for personer som har totalprotese i hofte. Øvelsene er er forslag på aktivitet etter gjennomgått rehabilitering.

Målsetningen med prosjektet er å dele på Europeisk nivå kunnskap og metoder for å støtte økt fysisk aktivitet i arbeid og fritid etter hofteprotese.

Tilpasset fysisk aktivitet påvirker positivt fysisk og kognitiv funksjon, selvstendig het i hverdagen, aktiv deltakelse i arbeid og fritid, samt reduserer fallrisiko og dødelighet i livsstilssykdommer.

Prosjektet er støttet av syv partnerland i Europa.

- Department of Life Style Studies, University of Bologna, Italia
- Rizzoli Orthopaedic Institute, Bologna, Italia
- "Carol Davila" University of Medicine and Pharmacy, Bucharest, Romania
- Department of Orthopedics, University of Groningen, University Medical Center Groningen, Netherland
- Norwegian University of Science and Tecnology, Norge
- Medea s.r.l., Firenze, Italia
- Know and Can Association, Sofia, Bulgaria

PARTNERS

INNLEDNING

Øvelsene i denne folderen er egnet for personer som har fått innsatt totalprotese i hofte og har gjennomgått rehabilitering. Formålet med denne folderen er å gi eksempel på hensiktsmessige og brukbare øvelser rettet mot å forbedre og underholde generell fysisk funksjon, god helse og livskvalitet.

Innholdet er et resultat av systematisk litteraturoversikt og klinisk resonnering av eksperter i forebyggende og tilpasset trening, rehabilitering og fysioterapi. Øvelser som kan skade ledd og protese er ikke inkludert i forslagene.

RETNINGSLINJER

WHO's 2020 retningslinjer for fysisk aktivitet

I følge WHO retningslinjer for voksne (18-64 år) og eldre (>65 år), rekommanderes minst 150-300 minutter med moderat eller 75-100 minutter intensiv fysisk aktivitet , eller en blanding av disse hver uke for å bedre eller vedlikeholde fysisk funksjon og helse. I tillegg rekommanderes moderat eller intensiv styrketrening for hele kroppen to eller flere ganger per uke. Eldre rekommanderes i tillegg balanseøvelser minst tre ganger hver uke som fallforebyggende tiltak.

HVORFOR FYSISK AKTIVITET ETTER PROTESE?

Å komme seg i god fysisk form etter å ha fått innsatt hofteprotese er nødvendig for å få full effekt av protesen. God fysisk form er viktig både for leddets funksjon etter protese og den generelle helsen og velbefinnende. Regelbunden fysisk aktivitet for leddbevegelighet og styrke med gradvis økning til anbefalt aktivitetsnivå er essensielt for full restitusjon etter protesekirurgi.

HENSIKTEN MED ET ØVELSESPROGRAM

Å sette opp ett øvelsesprogram for en person etter en hofte protese operasjon krever både forsiktighet og gradvis tilpasning. Det er nødvendig at programmet tilpasses individuelt i forhold til en hver persons behov og kapasitet.

Hensikten med et slikt program er å bedre:

- Kroppsholdning og bevegelses-kvalitet
- Leddsans
- Styrke
- Bevegelighet
- Utholdenhet

BESKRIVELSE AV ØVELSER

FORMÅL MED ØVELSEN

HVORDAN GJØRE ØVELSEN

ADVARSLER

**TIDSBRUK,
GJENTAKELSER OG
PROGRESJON**

**Utfør øvelsene i luftige
og romslige omgivelser
for sikker gjennomføring**

NOTER

WALK

Prepare body for exercise

Walking around the room without interruptions and with regular steps

Be aware of your posture, look straight away, move symmetric steps as possible and try to feel the weight on both feet. Move your arms smoothly, but rhythmically. Regular breathing

PROGRESJON

- 1 set of 1'
- 1 set of 3'
- 2 sets of 3' rest 10"

PROGRESJON

- 1 serie av 1'
- 1 serie av 3'
- 2 serier av 3' hvile 10 sekunder

VANSKELIGHETSGRAD:

 LETT

 MIDDELS

 HARD

Serier indikerer antall omganger øvelsen gjentas

Repetisjoner indikerer hvor mange ganger en bevegelse gjentas innen hver serie

Hvile angis i sekunder og er tid anbefalt mellom hver serie

PROGRESJON

Øvelsens vanskelighet og intensitet økes gradvis. Dersom du er uvan, begynn på lavest nivå. Når en øvelse kjennes lett ut, kan du øke intensiteten og / eller vanskelighetsgraden i øvelsen. Progresjon angis for hver øvelse

INDELING AV TRENINGSFASER

START

OPPVARMING:

- Forbered kroppen til aktivitet
- Gjennombevegelse av kroppens ledd

TRENING

BALANSE:

- Forbedre balansen
- Forbedre evnen til kroppsopfatning og bevegelses-kontroll

UTHOLDENHET:

- Reduserer risiko for hjerte-kar sykdom
- Øker nivå for opplevd utmattelse

STYRKE:

- Øker muskelmassen, reduserer kroppsfett og brenner kalorier
- Styrker skjelett, brusk, sener og leddbånd

AVSLUTTNING

NEDVARVNING OG TØYNING:

- Tøyning av muskler for økt leddbevegelse
- Gradvis nedgang av puls og blodtrykk

OPPVARMING

GANGE

Forbered kroppen for aktivitet

Gå deg varm

- 1 serie, 1 minutt
- 1 serie, 3 minutter
- 2 serier, 3 minutter, hvile 10 sekunder

PROGRESJON

Var bevisst kroppsholding: se rett frem, gå med symmetriske skritt og kjenn at begge sider belastes likt. Husk å sving med armene.

SKULDER BEVEGELSER

Ledd bevegelighet

Trekk skulderbladene sammen mot midten av ryggen.

PROGRESJON

- 1 serie x 5 gjentakelser
- 1 serie x 10 gjentakelser
- 2 serie x 10 gjentakelser, hvile 20 sekunder

Hver obs på ikke å trekke skuldrene opp. Trekk nedover og mot midten.

SKULER RULLING

Leddbevegelighet

Beveg skulderleddene med store sirkelbevegelser.

- 1 serie x 5 ganger fremover + 5 ganger bakover
- 1 serie x 10 ganger fremover + 10 ganger bakover
- 2 serier x 10 ganger fremover + 10 ganger bakover

PROGRESJON

Unngå medbevegelser i nakken

ARM STREKK

Leddbevegelighet

Strekke armene opp over hodet

- 1 serie x 5 ganger
- 1 serie x 10 ganger
- 2 serier x 10 ganger
hvile 20 sekunder

PROGRESJON

Sikre at du ikke spenner
nakken eller trekker
skuldrene oppover

ANKEL BEVEGELSER

Leddbevegelighet

- Beveg ankelleddet i store sirkler.

PROGRESJON

- 1 serie x 5 ganger i hver retning
- 1 serie x 10 ganger i hver retning
- 2 serier x 10 ganger i hver retning

Sikre at all bevegelse skjer i ankelleddet. Du kan også velge å sitte på stolen!

BEKKEN BEVEGELSER

Leddbevegelighet

Vipp bekkenet frem og tilbake ved hjelp av hendene.

VIPP FREM OVER

- 1 serie x 5 ganger
- 1 serie x 10 ganger
- 2 serier x 10 ganger
hvile 20 sekunder

PROGRESSION

VIPP BAK OVER

Ta med pusten og trekk inn da du vipper fremover og pust ut da du vipper bakover. Vipp i takt med rolig pust.

GÅ SIDELANGS

Gå deg varm

Ta et middels langt sidelangs skritt med høyre fot og la den venstre følge etter. Enten gå frem og tilbake eller går først til høyre og siden til venstre!

- 1 serie x 10 skritt / side
- 1 serie x 30 skritt / side
- 2 serier x 20 skritt / side
hvile 20 sekunder

PROGRESJON

Var bevisst på holdning og like belastning på og skrittlengde for hvert bein.

GÅ PÅ TÆRNE

Gå deg varm

Gå på tærne med vanlige skritt, like lange i hver side.

- 1 serie 10 sekunder
- 1 serie 20 sekunder
- 2 serier på 20 sekunder hvile 20 sekunder

PROGRESJON

Var bevisst på din holdning og at du går symmetrisk, like skritt og belastning i begge sider. Husk armsving.

STEPPING

Gå deg varm

Løft bein og arm i motsatt side. Mars på stedet.

- 1 seire 10 sekunder
- 1 serie 30 sekunder
- 2 serier 20 sekunder hvile 20 seunder

PROGRESJON

Beveg armen og bein rytmisk og symmetrisk. God strekk i ryggen og i foten du står på.

ARMER OG BEIN

Oppvarming

Strek armene over hodet og samtidig ta et skritt til siden. Gjenta begge retninger annenhver gang.

- 1 serie 10 sekunder
- 1 serie 30 sekunder
- 2 serier 20 sekunder hvile 20 sekunder

PROGRESJON

Rytmiske og symmetriske bevegelser. Strekk godt i rygg og skuldrer.

HIP CIRCUMDUCTION

Prepare body for exercise

Flex the hip and perform a circumduction

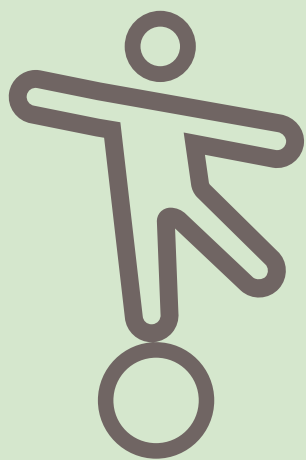
- 1 set of 5 reps clockwise and 5 reps anti-clockwise per leg
- 1 set of 10 reps clockwise and 10 reps anti-clockwise per leg
- 2 sets of 10 reps clockwise and 10 reps anti-clockwise per leg

PROGRESSION

Be aware of your posture, look forward.

Move your arms rhythmically

BALANSE

STÅ PÅ EN FOT

Trene balanse

Stå på en fot. Den andre foten løftet med bøy i kneet.

PROGRESJON

- 1 serie 10 sekunder / side
- 1 serie 20 sekunder / side
- 2 serier 20 sekunder / side

Sikre god strekk i rygg, hofte og kne i stå-foten.

FOTKONTROLL

Tren bevegelseskontroll

Gå sakte og kontrollert med overføring av belastning fra hæl, langs fotens utside, og over til tærne. Skyv fra med tærne og god fotavvikling.

Gå sakte og kontrollert

- 1 serie 1 minutt
- 1 serie 2 minutter

PROGRESJON

STÅ PÅ EN FOT PÅ MYKT UNDERLAG

Tren balanse

Stå på en fot på en myk matte. Den andre foten løftet med bøy i kneet. Prøv også med øyene lukket!

- 1 serie 10 sekunder / side
- 2 serier 10 sekunder / side
- 1 serie 10 sekunder / side, øyene lukket
- 2 serier 10 sekunder / side, øyene lukket

PROGRESJON

Sikre god strekk i rygg, hofter og kne i stå-foten. Ha en stol eller annet nært for støtte om du mister balansen

STÅ PÅ EN FOT PÅ USTABILT UNDERLAG

Tren balanse

Stå på en fot på et ustabil underlag. F eks balansepute / balansebrett.
Den andre foten løftet med bøy i kneet.

PROGRESJON

- 1 serie 10 sekunder / side
- 2 serier 10 sekunder / side

Sikre god strekk i rygg, hofte og
kne i stå-foten. Bruk en stol for
støtte om det trengs.

GANGE PÅ ULIKE UNDERLAG

Tren gående balanse

Lag en balansebane med ulike underlag. Begynn rundene med annenhver for annenhver gang.

- 4 ganger
- 8 ganger

PROGRESJON

Gå nært noe som du kan støtte deg på om det trengs.

UTHOLDENHET

SYKKEL

Hjerte- kar helse

Ergometer sykkel

- 15 minutter
- 30 minutter
- 40 minutter

PROGRESJON

Sitt med strak rygg og høy sadel for å unngå for stor bøy med stor belastning i hofte. Tilpass motstand til tid.

ELIPSE APPARAT

Hjerte- kar helse

Skli fot og beveg arm i motsatt side.

TREDEMØLLE

Hjerte - kar helse

Gange i passe tempo.

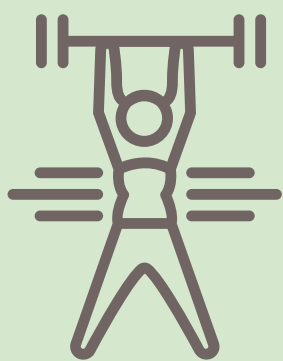
Gå symmetrisk med god strekk i beina og godt fraskyv mot underlaget. Juster passe fart på mølla.

- 15 minutter
- 30 minutter
- 40 minutter

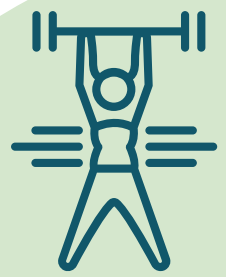
PROGRESJON

STYRKE UNDERKROPP

KNE STREKK

Styrke lår fremside

Sittende med vektmanjett rundt ankel. Lyft foten og strekk godt i kne. Hold i sluttposisjon i 2 sekunder.

PROGRESJON

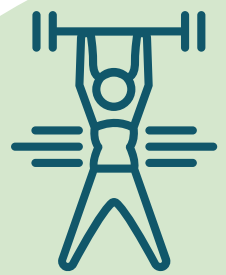

- 1 serie x 10 ganger / side
- 2 serier x 10 ganger / side
- 3 serier x 10 ganger / side

Løft kontrollert med fokus på å spenne lårmuskelen. Ikke sving beinet opp.

STATISK HOFTE TRENING

Styrke hoftemuskler

Ryggliggende på matte med bøy i kne og hofte. Plasser en ball av passe størrelse og hardhet mellom knær. Press sammen knær mot ball og hold i 5 sekunder.

- 1 serie x 5
- 1 serie x 10
- 2 serier x 10
hvile 20 sekunder

PROGRESJON

Ligg godt mot underlaget. Føttene skal ikke bevege seg mot underlaget men holdes på plass.

BØY I KNE

Styrke lårmuskler

Støtt deg mot en stol eller annet. Stå på en fot. Med en vektmansett rundt ankelen, bøy i kneet så langt du kan og hold 2 sek. Hofteleddet skal være i ro.

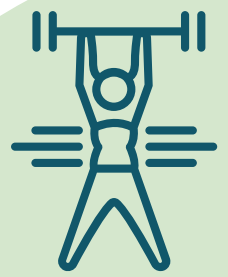

- PROGRESSION
- 2 sets of 5 reps per leg
  - 1 set of 10 reps per leg
  - 2 sets of 10 reps per leg

Hindre medbevegelse i hofte gjennom å holde kneleddene ved siden av hverandre. Det er bare kneleddet som skal beveges. Ikke sving beinet.

HOFTE ØVELSER

Styrke hofte

Ligg på et mykt underlag med bøy i kne og hofte. Plasser en strikk av passe stivhet rundt lårene. Beveg knærne fra hverandre for å tøyne strikken. Gjør bevegelsen sakte og kontrollert.

- 1 serie x 10
- 2 serie x 10
- 3 serier x 10

hvile mellom serier 20 sekunder

PROGRESJON

Ligg godt ned på underlaget med hele overkroppen og hode. Føttene skal hele tiden holdes på samme sted mot underlaget og ikke flyttes da knærne beveges.

SETE

Styrke setemuskler

Stående strekk i hofte. Løft med strakt bein og strekk bakover. Høyre og venstre annenhver gang.

- 1 serie x 10 / side
- 2 serier x 10 / side
- 3 serier x 10 / side

PROGRESJON

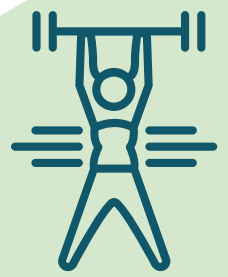
hvile 20 sekunder mellom serier

Sikre at bevegelsen skjer i hofte, ikke i ryggen. Ev bruk vektmanjett rundt ankler.

Bruk balansestøtte om nødvendig.

SIDEGANGE

Styrke hoftemuskler

Plasser en strikk rundt lårene. Ta et skritt til siden: høyre og venstre annen hver gang.

PROGRESJON

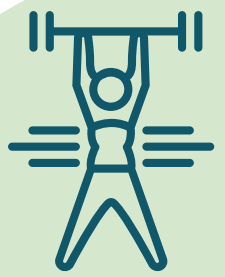

- 1 serie x 10 / side
  - 1 serie x 20 / side
  - 2 serier x 20 / side
- hvile 20 sekunder mellom serier

Juster strikken til passe stivhet. Ta like lange skritt til hver side.

"BRYGGE"

Styrke setemuskler

Ryggliggende med bøy i kne og hofte. Løft setet fra underlaget med begge føtter, hode, skuldrer og armer stabilt mot underlaget. Skvis setemusklene sammen og hold 2 sekunder. Senke setet og gjenta.

- 1 serie x 10
- 2 serier x 10
- 3 serier x 10 reps

PROGRESJON

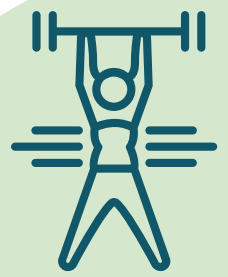

hvile 20 sekunder mellom serier

Pust ut når du løfter og inn da du legger ned setet mot underlaget. Sikre at bevegelsen skjer i hofteleddet. Unngp svi i ryggen.

KNEBØY MED BALL

Styrke lår- og sete muskler

Med en ball plassert mellom rygg og vegg, stå med beina litt bredere en skulderbredde og tærne pekende noe utad. Gjør en knebøy ned til 90 grader i knærne.

PROGRESJON

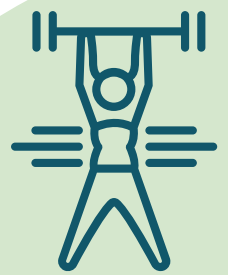
- 1 serie x 10
- 2 serie x 10

hvile 30 sekunder mellom serier

Ikke gå dypere enn 90 grader i knæ og sikre at knærne ikke går sammen mot hverandre: knær skal bevege seg i linje over tærne.

KNEBØY

Styrke lår- og setemusklér

Utgangsstilling: stå med føtter not bredere en skulderbredde og med tær pekende noe utad. Armene kan holdes i kryss enten over bryst eller bak på rygg. Gjør en knebøy til ca 90 grader i kneleddet.

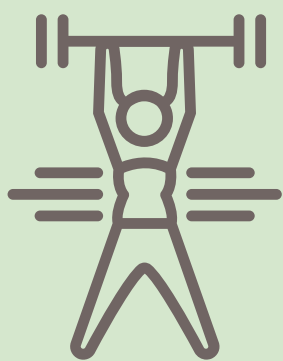

- 1 serier x 10
  - 2 serier x 10
  - 3 serier x 10
- hvilke 20 sekunder mellom serier

PROGRESJON

Sikre at knærne ikke går sammen men beveger seg over tærne. Hold ryggen så strak som mulig. Hælene skal være i kontakt med gulvet. Pust inn når du går ned og ut når du reiser deg opp igjen.

STYRKE OVERKROPP

BEINLØFT

Styrke magemuskler

Ligg på rygg på mykt underlag. Press hele ryggen mot underlaget. Med bøyde knær, beveg beina mot magen og tilbake uten å berøre underlaget med føttene. Beina skal hele tiden være i luften og hele ryggen og bekkenet ligge godt mot underlaget.

- 1 serie x 10
- 2 serier x 10
- 3 serier x 10

PROGRESJON

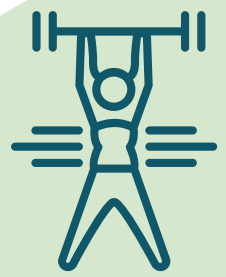
hvile 30 sekunder mellom serier

I denne øvelsen er pusten spesielt viktig. Pust ut da du løfter beina. Kjenn hvordan magen tekkes inn og ryggen presses mot underlaget. Pust inn når du fører beina ned igjen.

"SIT UPS"

Styrke magemuskler

Ligg på rygg på mykt underlag. Plasser hendene enten bak nakken eller på brystet. Løft skuldrene fra underlaget samtidig som ryggen og bekken presses mot underlaget.

- 1 serie x 10
- 2 serier x 10
- 3 serier x 10

PROGRESJON

hvile 20 sekunder mellom serier

I denne øvelsen er pusten spesielt viktig. Pust ut da du løfter skuldrene. Kjenn hvordan magen tekkes inn og ryggen presses mot underlaget. Pust inn når du fører beina ned igjen. Pass på ikke å trekke i nakken med hendene. Nakkemusklene skal være avslappet.

SKRÅ "SIT UPS"

Styrke magemuskler

Ligg på rygg på mykt underlag. Plasser hendene enten bak nakken eller på brystet. Løft skuldrene fra underlaget samtidig som rygg og bekken presses mot underlaget. Vrid annen hver gang til høyre og venstre samtidig som du løfter skuldrene fra underlaget.

• 1 serie x 10 / side

PROGRESJON

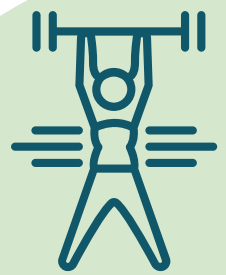
• 2 serier x 15 / side, hvile 30 sekunder mellom serier

• 3 serier x 20 / side, hvile 60 sekunder mellom serier

I denne øvelsen er pusten spesielt viktig. Pust ut da du løfter skuldrene. Kjenn hvordan magen tekkes inn og ryggen presses mot underlaget. Pust inn når du fører beina ned igjen. Pass på ikke å trekke i nakken med hendene. Nakkemusklene skal være avslappet.

ARMHEVINGER MOT VEGG

Styrke arm-strekkere,
bryst- og skuldermuskler

Plasser hendene mot en vegg. Skyv fra til armene er strake. Slipp sakte tilbake mot veggen så langt du kan.

PROGRESSION

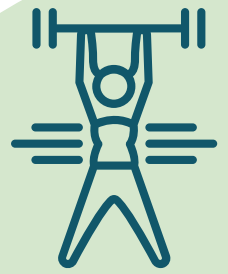

- 1 set of 10 reps
- 2 sets of 10 reps rest 20"
- 3 sets of 10 reps rest 20"

Sikre at du står stabilt og ikke sklir på gulvet. Bevegelsen skal skje i albue og skulderledd. Ryggen holdes stabil. Pust ut da du skyver fra. Jo lenger bort fra veggen du står, jo tyngre blir øvelsen.

"PLANKE"

Styrke kjernemuskler

Hvile underarmer mot bord eller en benk. Stå et stykke bort fra bordet / benken. Hele kroppen skal holdes stabilt i strak linje fra føtter til hode.

- 2 serier x 5 sekunder
  - 2 serier x 10 sekunder
  - 2 serier x 20 sekunder
- PROGRESJON
- hvile 20 sekunder mellom serier

Kjenn hvordan musklene jobber for holde kroppen i posisjon. Husk å puste!

AVSLUTTNING

TØYNING BAKSIDE LÅR

Forlenger muskler bakside lår og øker bevegelighet i hofte

Ligg på rygg med hele ryggen godt ned mot underlaget. Løft strakt bein så langt du kan til 90 grader i hofte. Bruk en strikk for hjelp til å løfte. Du kan begynne med litt bøy i kneet, løft så langt du kan og så strekk i kneet. Kjenn at det tøyer på baksiden av låret.

1 serie x 30 sekunder / side

Sikre at hele kroppen er avslappet og at hode og skuldre ligger mot underlaget. Pust rolig. **Stor bøy i hofte med protese dersom man trekker låret mot magen kan løsne protesen!!**

TØYNING FREMSIDE LÅR

Forlenger lårmusklene på fremsiden og øker bevegelighet i kneleddet

Stå stabilt med støtte mot en stol eller annet. Bruk en strikk rundt ankelen for å bøye i kneet og føre foten mot setet. Kjenn at det tøyner på fremsiden av låret.

1 serie x 30 sekunder / side

Sikre at bevegelse isoleres til kneet. Ikke beveg rygg og hofter bakover. Dette sikres gjennom at lårene skal holdes parallelle. Pust rolig.

TØYNING FREMSIDE LÅR

Forlenger lårmusklene på fremsiden og øker bevegelse i kneleddet

Sideliggende med under beinet i 90 grader i kne og hofteldd. Bruk hånden eller en strikk rundt ankelen i øvre beinet. Låret skal holdes i vater og i linje med overkropp. Tøy sakte gjennom å trekke foten bakover. Kjenn at det tøy på fremside lår.

1 set of 30" per leg

Sikre at du ikke trekker i fotbladet og at bevegelsen skjer isolert i kneleddet. Ikke beveg hofte og rygg bakover. Pust rolig.

TØYNING HOFTEBØYERE

Tøyer muskler på hoften fremside og øker hofte bevegelighet.

Ryggliggende stabilt mot under laget. Trekk ene beinet med bøy i kneet mot magen. **I protesiden, begrenns hoftebevegelsen til 90 grader.** Press det andre beinet mot underlaget slik at hofteleddet strekkes. Kjenn at det tøyer på hoftens fremside.

1 serie x 30 sekunder / side

Stor bøy i hofte med protese dersom man trekker låret mot magen kan løssne protesen!!

TØYNING LEGG

Forlenger leggmuskelen og øker bevegelighet i både kne og ankelledd

Stå med den ene foten bak den andre. Strekk leggen i bakre foten gjennom å lene fremover og bøye i kne i den fremre foten. Kjenn at det tøyser i leggen. Du kan lene deg mot en vegg eller annet for å bedre kunne slippe av.

1 serie 30 sekunder / side

Kjenn at kroppen muskler er avslappet, også i overkropp. Pust rolig.

TØYNING NAKKE OG SKULDER

Tøyer den store kappmuskelen og øker nakkebevegelighet

Beveg hodet til siden mot skulderen. Det er ofte nok med hodets tyngde for å tøye. Eventuelt hjelp bevegelsesretningen forsiktig med hånden. Kjenn at du spenner av godt i nakken og at det tøyer i skulder og nakkemusklene.

PROGRESJON

- 1 serie x 5 sekunder / side
- 1 serie x 10 sekunder / side
- 1 serie x 20 sekunder / side

Alternativt: sitt på en stol og hold med hånden i stol-sitsen i den side som tøyes. Pust rolig.

AVSPENNING

Pusteøvelser

Sitt med sitteknutene i setet godt i kontakt mot stolen. Hold ryggen strak og skuldrene avslappet. Pust dyp og rolig. Kjenn at du puster magen som beveger seg utad ved innpust.

1 serie 30 sekunder

La pusten være så naturlig som mulig. Du kan også velge å gjøre dette liggende. Du kan selvfølgelig slippe av lenger enn 30 sekunder!

EKSEMPEL PÅ ØVELSES PROGRAM

NB!

Nedom vil du finne eksempel på hvordan øvelser beskrevet over kan kombineres til et program. Vi råder deg likevel at du sjekker med din fysioterapeut hvilke øvelser som passer deg og hva du spesielt skal passe på. Den type protese du har fått og måten den er satt inn på vil kunne ha betydning for om noen øvelser bør unngås eller modifiseres.

Programforslagene er lagt på 3 vanskelig og intensitetsnivå.

- Begynnelsesnivå dersom du aldri trent tidligere. Programmet er laget for å bygge opp utholdenhet, styrke og bevegelighet.
Middels nivå der du har tilfredsstillende utholdenhet styrke og bevegelighet. Programmet
- rettes mot forbedring av fysisk form.
Avansert nivå der du allerede er i god form. Programmet er laget for å utfordre deg til å
- beholde eller øke det nivå du er på nå.

Opplevd anstrengelse kan skaleres fra 1-10 etter tabellen nedom.

1	IKKE ANSTRENGENDE I DET HELE TATT UTOVER HVILE
2-3	LETT AKTIVITET SOM KAN VEDLIKEHOLDES OVER LANG TID UTEN Å BLI SLITEN
4-5	MODERAT AKTIVITET SOM KAN VEDLIKEHOLDES OVER TID DER DU KLARER SNAKKE NORMALT
6-7	INTENSIV AKTIVITET SOM GJØR DEG ANDPUSTEN, MEN KLARER SNAKKE I NOEN GRAD
8-9	MEGET INTENSIV AKTIVITET VANSKELIG Å VEDLIKEHOLD OG VANSKELIG Å SNAKKE
10	MAKSIMAL INTENSITET SOM IKKE KAN VEDLIKEHOLDES OG KLARER IKKE SNAKKE

UKE PROGRAM

BEGYNNERNIVÅ

SØNDAG

INGEN TRENING

MANDAG

ØVELSESPROGRAM

TIRSDAG

**2 x 15 minutter
utholdenhet
anstrengelse grad 4-5**

ONSDAG

ØVELSESPROGRAM

TORSDAG

**2 x 15 minutter
utholdenhet
anstrengelse grad 4-5**

FREDAG

ØVELSESPROGRAM

LØRDAG

**2 x 15 minutter utholdenhet
anstrengelse grad 4-5**

NOTATER

BEGYNNER ØVELSESPROGRAM

OPPVARMING

GANGE
SKULDERBEVEGELSER
SKULDER RULLNING
ARMLØFT
BEKKEN BEVEGELSER
ANKEL BEVEGELSER
STEPPING

SERIER GANGER HVILE

1	1'	
1	5	
1	5	
1	5	
1	5	
1	10 x side	
1	10 sekunder	

BALANSE

STÅ PÅ EN FOT
FGANGE MED FOTKONTROLL

SERIER GANGER HVILE

1	10 sekunder / side	
1	1 minutt	

STYRKE

KNE STREKK
ARMHEVING MOT VEGG
HOFTEØVELSE MED STRIKK
BRYGGE
"SIT UPS"

SERIER GANGER HVILE

1	10 x / side	20 sekunder
2	10	20 sekunder
2	10	20 sekunder
1	10	
2	10	20 sekunder

AVSLUTTNING

TØYNING BAKSIDE LÅR
TØYNING FREMSIDE LÅR
TØYNING HOFTEBØYERE
AVSPENNING

SERIER GANGER HVILE

1	30 sekunder x /s ide	
1	30 sekunder x /s ide	
1	30 sekunder x /s ide	
1	30 sekunder	

UKEPROGRAM

MIDDELS NIVÅ

SØNDAG

INGEN TRENING

MANDAG

ØVELSESPROGRAM

TIRSDAG

**1 X 40 minutter
utholdenhet
anstrengelse grad 4-5**

ONSDAG

ØVELSESPROGRAM

TORSDAG

**1 X 40 minutter
utholdenhet
anstrengelse grad 4-5**

FREDAG

ØVELSESPROGRAM

LØRDAG

**1 X 40 minutter
utholdenhet
anstrengelse grad 4-5**

NOTATER

INTERMEDIATE EXERCISE SESSION

OPPVARMING

GANGE
GANGE MED ARMLØFT
GANGE MED SKULDERBEVEGELSER
GANGE MED SKULDER RULLNINGER
BEKKEN BEVEGELSER
ANKEL BEVEGELSER
ARMER OG BEIN

SERIER GANGER HVILE

1	3 minutter	
1	30 sekunder	
1	30 sekunder	
1	30 sekunder	
1	10	
1	10 x /side	
1	30 sekunder	

BALANSE

Stå på en fot på mykt underlag
Stå på en fot på mykt underlag med øyene lukket
Gå med fotkontroll på mykt underlag

SERIER GANGER HVILE

1	10 sekunder / side	
1	10 sekunder / side	
1	1 minutt	

STYRKE

SETE
PLANKEN
SIDEGANGE MED STRIKK
ARMHEVING MOT VEGG
HOFTEØVELSE MED STRIKK
BRYGGE
"SIT UPS"

SERIER GANGER HVILE

1	10 x / side	
2	10 sekunder	20 sekunder
1	30 sekunder / side	
3	10	20 sekunder
1	10	
2	10	20 sekunder
3	10	20 sekunder

AVSLUTTNING

TØYNING BAKSIDE LÅR
TØYNING FREMSIDE LÅR
TØYNING HOFTEBØYERE
AVSPENNING

SERIER GANGER HVILE

1	30 sekunder x /s ide	
1	30 sekunder x /s ide	
1	30 sekunder x /s ide	
1	30 sekunder	

UKEPROGRAM

AVANSERT NIVÅ

SØNDAG

INGEN TRENING

MANDAG

ØVELSESPROGRAM

TIRSDAG

**1 X 60 minutter
utholdenhet
ansrtengelse grad 4-5**

ONSDAG

ØVELSESPROGRAM

TORSDAG

**1 X 60 minutter
utholdenhet
anstrengelse grad 4-5**

FREDAG

ØVELSESPROGRAM

LØRDAG

**1 X 60 minutter
utholdenhet
anstrengelse grad 4-5**

NOTATER

AVANSERT ØVELSESPROGRAM

SIRKELOPPVARMING

GANGE
GANGE PÅ TÆRNE
GANGE MED ARMLØFT
GANGE MED SKULDER RULLING
GANGE MED SKULDERBEVEGELSER
BEKKEN BEVEGELSER
ARMER OG BEIN BEVEGELSER

SERIER GANGER HVILE

	3 minutter'	
	20 sekunder	
	20 sekunder	
	20 sekunder	
	20 sekunder	
2	10	20 sekunder
	20"	

BALANSE

STÅ PÅ EN FOT PÅ BALANSEPUTE / BALANSEBRETT
GANGE PÅ ULIKE UNDERLAG

SERIER GANGER HVILE

2	10 sekunder / side
1	4 minutter

STYRKE

PLANKE
HOFTEØVELSE MED STRIKK
PARMHEVING MOT VEGG
KNEBØY MED BALL
BRYGGE
"SIT UPS"

SERIER GANGER HVILE

2	30 sekunder	20 sekunder
3	10	20 sekunder
3	10	20 sekunder
1	10	
1	10	
3	10	20 sekunder

COOL DOWN

TØYNING BAKSIDE LÅR
TØYNING FREMSIDE LÅR
TØYNING HOFTEBØYERE
AVSPENNING

SERIER GANGER HVILE

1	30 sekunder x /s ide
1	30 sekunder x /s ide
1	30 sekunder x /s ide
1	30 sekunder

UKEPROGRAM MITT PROGRAM

SØNDAG

MANDAG

TIRSDAG

ONSDAG

TORSDAG

FREDAG

LØRDAG

MINE MÅL

PAIR

Physical Activity after hip or knee Replacement

ALMA MATER STUDIORUM
UNIVERSITÀ DI BOLOGNA
DIPARTIMENTO DI
SCIENZE PER LA QUALITÀ DELLA VITA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

